

SANT MAGÍ, DES DE L'IEI (apunts de sortida)

Albert Turull

Començo a escriure aquestes ratlles just el dia, 11 de juliol de l'11, que he plegat de l'IEI. Aquest migdia he retornat les claus a administració, m'he acabat d'acomiar del personal amb qui he treballat els darrers vint-i-dos mesos –ja una part central, apassionant, intensíssima de la meua vida– i per darrer cop he traspassat com a director el llindar noble de l'antic Hospital de Santa Maria de Lleida. S'acaba una etapa, i en comença una altra. El vent bufa agradable. No em penso pas queixar.

El moment i les sensacions són especials, doncs. Això sí. És clar. Però no patiu, maginets i maginistes, amics lectors, que no és aquest escrit per valorar el meu pas per l'IEI –aquí no toca–, ni per enumerar –que podria– tot allò que durant aquest temps s'hi ha fet o, sobretot, s'hi ha ajudat a fer en relació amb Cervera i amb la Segarra –avui no toca–, sinó simplement, i crec que més adequadament, per oferir-vos com des d'allí, al cor de la cultura lleidatana, es pot veure –es veu– la festa de Sant Magí de Cervera, amb la seva singularitat i la seva significació sociocultural (entre altres coses). En definitiva, per seguir valorant Sant Magí, com he tingut l'oportunitat de fer ja en diverses ocasions, des d'aquella mena de manifest programàtic que se'm va encarregar amb motiu del bicentenari (ja fa una colla d'anys; tants, que el text es va publicar no pas a l'actual Segarra, sinó a l'antiga, al quinzenal de la colla de mon pare...).

I bé, el primer i potser més important que us he de dir... ja ho sabeu. Que la festa de Sant Magí de Cervera no és en absolut *una més*, no és una còpia ni una simple adaptació d'esquemes d'altres festes, ni un invent tret de la màniga fa quatre dies amb fins més o menys comercials

o més o menys turístics (dit sigui amb tot el respecte per les moltes festes que, en efecte, responen a aquestes motivacions o a les quals és aplicable d'alguna manera aquest esquema). No, Sant Magí no. Com les Falles d'Isil, com la Patum de Berga, com el Misteri d'Elx, la nostra festa té aquell punt d'especial, d'autènticament irrepètible, d'arrels en uns temps pretèrits indeterminats, d'ingenuïtat en les formes, que la fan una veritable joia de l'esperit.

Dit això, potser no caldria afegir-hi res més. Potser no; segurament no. Però entre tots plegats –vull dir des de fa generacions, i encara ara, certament– hem anat construint unes formes, un esquema ritual de la festa –cosa pròpia de les festes que esdevenen veritablement tradicionals, a més de populars– dins del qual cada cop tenen un paper més rellevant els elements afegits, és a dir, no originaris (si és que fos tan fàcil –que no ho és– de diferenciar i d'establir allò que és “originari” d'allò que és “afegit”, però espero que ens entenguem). En altres termes: allò que és essencial d'allò que és accessori. L'essencial és, naturalment, el que resulta imprescindible (o així hauria de ser), i alguna cosa més: és allò que condensa els punts bàsics de la festa. L'accessori, que pot arribar a ser molt important en termes quantitius (és a dir, ocupar molt d'espai, molt d'hores dins el conjunt de la festa), és tanmateix secundari per definició; no tan sols no essencial, és clar, sinó en el fons –en el fons del fons o més evidentment, segons el cas– prescindible. És essencial l'element sense el qual la festa no podria existir, o no seria el que és (per exemple, el foc i les bruixes a l'Aquelarre, o Jesucrist i la creu a la Passió, o les Completes al Santíssim Misteri, per posar tres exemples locals em sembla que prou clars), i en canvi és accessori, prescindible, allò que, encara que pugui semblar important, no té aquell caràcter bàsic (seguim amb els exemples: el ball a la plaça a l'Aquelarre, les ballarines a la Passió o la xurreria a la festa major d'hivern o en qualsevol altra; dit sigui, novament, amb tot el respecte pels músics i pels balladors, per les ballarines i fins i tot pels xurros).

Doncs tornem a Sant Magí. No sé si tothom, però jo crec tenir clar el que és essencial: l'aigua de la Brufaganya, l'al·lusió al sant, l'entrada i el repartiment amb cavalleries (i determinada música, potser sí), l'espígol

Font de Sant Magí de la Brufaganya. Foto de Sebastià Caus

a la plaça, l'esglésiola oberta... i no gran cosa més. Això vol dir que, malgrat tot –malgrat la volada que ha pres els últims temps, cosa de la qual m'alegro–, són accessoris el sopar, el ball, la rifa... i fins i tot el quadern!

No vull pas dir –espero que no se'm malinterpreti– que estic en contra del sopar, ni de cap altre element de l'actual festa, tan completa i consolidada al llarg dels darrers anys, sinó simplement que no hem de perdre de vista quina és la part essencial, és a dir, què és allò que fa Sant Magí de Cervera completament distintiu de qualsevol altra festa, i que, per tant, com no podia ser altrament, és allò que de forma tan poderosa atrau i enxampa l'esperit de la gent. Si més no, a mi em té enxampat de fa dècades, potser tota la vida, des que era un nen (tot i que no pas del barri de Sant Magí) i els dies 18 i 19 d'agost sentia la joia especial que només se sent (de nen), per exemple, la nit de Reis. Ja de gran, doncs, sóc d'aquells –com feia de ben segur l'Isidor, i tants altres cerverins de cor– que es planifiquen les vacances d'agost procurant sempre que aquells dos dies no siguem pas fora, sinó aquí, al peu del canó; o, més ben dit, a peu de comitiva, que resseguim frenèticament en diferents

punts del trajecte, tallant carrers que ja tenim ben estudiats per al cas, i sempre acabant a la placeta de Sant Magí, amarada d'espígol. Som bojos, ja ho sé, però què seria la vida –la intensa, la de dins– sense un punt de bogeria de tant en tant?

El dia que el sopar, o el ball, siguin el centre de la festa, el dia que hi hagi gent que vagi al sopar i es pensi que ja ha fet festa de Sant Magí, sense haver resseguit la comitiva el vespre de la vigília ni haver esperat amb il·lusió l'aigua l'endemà a ritme d'havanera, aquell dia Sant Magí s'haurà començat a morir. Però això ni està per passar ni és previsible que mai no passi, oi?